

sikten med att avisera mål för de närmaste åren var att bryta inflationens psykologiska effekter och vinna slaget om de förväntningar som styr beteendet. Detta var den gradvisa politik som rekommenderats av Milton Friedman, snarare än den korta skarpa chockbehandling som Hayek uppmanar till.

Mrs Thatcher har lyckats med att få ned inflationstakten till en årstakt på kring fem procent i början av 1983. Men det beror nog inte i första hand på en framgångsrik monetaristisk politik. Både den sjunkande inflationstakten och den stigande arbetslösheten hänger nog snarare samman med att det brittiska pundet länge har legat på en alldeles för hög nivå. De lärde tvistar om varför pundet stigit så mycket att det under 1980-81 låg 30-40 procent över den nivå vid vilken den brittiska tillverkningsindustrin hade varit konkurrenskraftig. En del tror att det beror på de (tidigare) stigande inkomsterna från Nordsjöoljan. Andra hävdar att det beror på de stigande räntor och det stigande förtroendet för Mrs Thatcher som hennes proklamerade monetarism sägs ha lett till.

I början på 1983 har pundet sjunkit, kanske till följd av de fallande oljepriserna, med över 20 procent. Det betyder en väsentlig förbättring av den brittiska industrins konkurrenskraft. Trots detta är det emellertid en allmän uppfattning att det brittiska pundet fortfarande ligger väsentligt över sitt "rätta" värde. Kanske är det så, att arbetslösheten i Eng-

land mera beror på att man hittat olja i Nordsjön än att man bedrivit monetaristisk politik under Mrs Thatcher?

Före maj 1984 kommer ett parlamentsval att avgöra om Mrs Thatcher får vad hon 1979 menade vara nödvändigt, för att hennes politik skulle lyckas, nämligen två mandatperioder. Det valet blir ett av de viktigaste och intressantaste i västvärlden efter 1945, skriver Janerik Larsson. Inför det kommande valet i England kommer debatten om vad som har hänt i England att öka även i Sverige. Inför den debatten är Janerik Larssons bok både nyttig och viktig. Det är visserligen så att tanken att man kan lära något positivt från Thatchers land idag är en främmande tanke i svensk offentlig debatt. Thatcherbilderna i svenska massmedia har varit och är i hög grad ännu högst karrikerad. I självsäkra tonfall och med förakt i rösten har svenska både socialdemokratiska och borgerliga politiker tagit avstånd från hennes politik. Den fortgående svenska krisen har dock enligt Janerik Larsson förtagit intrycket av att "Sverige vet bäst", en attityd som sedan länge präglat svensk utrikesrapportering.

I takt med att den svenska krisen djupnar och det blir uppenbart att något nytt måste till kommer säkert intresset av att studera utvecklingen i England att öka. För den som vill börja redan nu kan Janerik Larssons "Ett annat England" tveklöst rekommenderas.

MATS FÄLT:

Labour

Ibland när konservativa debattörer ondgör sig över den socialdemokratiska rörelsens uselhet ligger det nära till hands att tro att denna tillhör de värsta i denna värld. Efter att ha läst Dennis Kavanaghs bok "The Politics of the Labour Party" (George Allen & Unwin, 1982) ändrar man snart uppfattning. Den svenska socialdemokratin är en ganska beskedlig hydra trots allt. På hennes majestäts

dimmiga öar håller en organisation till som på många sätt är en betydligt mer skräckinjagande skapelse.

Vad fackföreningarnas makt anbelangar är till exempel LO i Sverige i jämförelse med TUC i England närmast maktlöst inom SAP. Skillnaderna är större än man tror.

Kavanaghs bok innehåller en samling artiklar som speglar avsnitt av Labourpartiets his-

torian och dess nuvarande situation. Materialet presenterades för första gången vid en konferens i Oxford hösten 1980.

Artiklarna är aktuella den senaste tidens förändringar till trots. De ämnen som tas upp är mer långsiktiga trender och företeelser som är relativt oberoende av den allra senaste utvecklingen.

Inom labour har fackföreningarna en oerhört stark ställning. De är direkt medlemmar i partiet och röstar i block. Det betyder att en enda fackföreningsledare kan rösta för 100 000-tals medlemmar. Fackföreningsledarna får ju dessutom sina poster snarare för att de är duktiga förhandlare än dugliga och realistiska politiker. Av partiets nära sju miljoner medlemmar 1980 var sex miljoner anslutna via sina fackförbund. Fackets dominans på partiets kongresser är lika stor idag som i partiets barndom.

Förut hade fackets makt ofta ett modererande inflytande på partiets politik. Deras röster stödde närmast socialdemokratiska politiker mot mer radikala grupper. På senare år har facket tidvis lutat åt vänster. Detta har gett politiker som till exempel på Tony Benn chansen. Ett enda fackförbund kan, på grund av blockröstningssystemet, genom att ändra åsikt ändra styrkeförhållandena med så mycket som miljontals röster.

Bindningen till facket har både haft positiva och negativa effekter. Positivt har det finansiella stödet och möjligheten att lätt få många medlemmar varit. Mer negativt har det varit när den allmänna opinionen vänt sig emot fackföreningarnas makt och därmed också mot labour som parti. Partiet har ibland mer eller mindre tvingats att driva intressepolitik i ordets snävaste bemärkelse för att kunna behålla fackets stöd. Detta har allvarligt skadat partiets anseende.

Lokalorganisationernas situation tas upp i detalj. Liksom många andra partier i västeuropa har labour problem både med medlemsantal och aktivitetsnivå. Efter att ett krav på 1000 medlemmar infördes som villkor för medlemskap i riksorganisationen har emellertid plötsligt inga lokalföreningar färre än just så många medlemmar. Bland annat av detta skäl är partiets medlemsstatistik ytterst diskutabel. Under 60- och 70-talen förlorade

partiet en betydande andel av de individuellt anslutna medlemmarna.

Många lokalföreningar för en tynande tillvaro med få möten och lite aktivitet. De få aktiva som finns kvar tillhör ofta partiets vänsterflygel. Resultatet har blivit att krav på ökat inflytande för lokalorganisationerna idag företrädesvis kommer från vänster. Högern betraktar fackföreningarna som ett, visserligen lynnigt men dock, värn mot att orealistiska marxister skulle få alltför stor makt inom partiet.

Tidigare fick inte kommunister och trotskister bli medlemmar i labour. Sedan denna spärr togs bort har fraktionsbildningen ökat i omfattning. Bland annat den omtalade "Militant Tendency" har ställt till mycket besvär för partiledningen. Labours problem påminner i vissa stycken om de som det finska kommunistpartiet länge varit tvunget att leva med. För många stridiga viljor har kunnat samlas under samma hatt.

I en mycket intressant artikel diskuterar Robert McKenzie frågan om parlamentsledamöternas makt contra partiets makt. Vem skall bestämma hur partiet skall rösta och agera i parlamentet? Liksom de flesta parlamentariker har även labours MP försökt försvara sig mot partiorganisationens överhöghet. McKenzies slutsats blir att de har rätt på sin sida. Parlamentet, inte partiergan, skall stifta landets lagar. Diskussionen påminner om den kritik som riktats mot den svenska socialdemokratiska regeringens uppgörelse med till exempel PRO. I labours fall är "McDonald-syndromet" en av orsakerna till debatten. Ramsay McDonald var labourpolitiker och premiärminister men bröt 1931 med partiet för att bilda regering tillsammans med de konservativa och liberalerna. Allt sedan dess har partiorganisationen försökt få ett fast grepp om parlamentsgruppens, eller regeringens, ledning. Rädslan för ytterligare deserteringar har varit stor.

Olikheterna till trots finns det flera paralleller mellan utvecklingen i Sverige och England. En är att labours åsikter ofta stämmer dåligt överens med väljarnas. Det är ett problem som också drabbat de socialistiska partierna i vårt land. De konservativa ligger många gånger närmare det medel-Johnson

anser vara rätt och riktigt.

De regionala skillnaderna överensstämmer också till stor del med dem som finns i vårt land. Sydöstra England är blått. Norra England, Skottland och Wales är starka labour-fästen. Enligt L J Shapre, som skrivit avsnittet om de regionala politiska skillnaderna i landet, har dock partiet inte varit villigt att ta konsekvenserna av den regionala obalansen. Labour vill förbli ett riksparti och satsar inte speciellt på till exempel Skottland eller Wales.

Vad gäller arbetarklassens röstning har de borgerliga partierna i Sverige inte mycket att yvas över. Thatchers konservativa parti fick 1979 stöd av 40 % av arbetarväljarna. Labour fick 50 % av deras röster. Detta om något

illustrerar på ett talande sätt labours kris.

Att texten grafiskt snarast ger intryck av att vara hämtad från något tyskt vetenskapligt verk i klassisk anda bör inte avskräcka någon. Tätt skrivna sidor säger så mycket mer än luftiga även om de inte är lika estetiskt tilltalande. De många och ofta återkommande diagrammen och statistiska redovisningarna underlättar förståelsen av ämnet betydligt. Alla de 200 sidorna är i allra högsta grad läsvärda.

Man kan säga mycket om Margaret Thatcher men chanslös i det kommande valet torde hon inte vara. Labour verkar enligt "The Politics of the Labour Party" snarast sedan en lång tid tillbaka ha nog av sina egna problem.